

pesnik mora da istraje

(razgovor sa blagojem savićem)

»Veče u plastičnoj sandali«, tvoja četvrta objavljena knjiga, traganje je za stvarnošću duha, za izgubljenim likom. . .

»Veče u plastičnoj sandali« nosi bolan i metafizički izliv celokupne naše egzistencije, naročito pod ovim kosovskim nebom, gde stvari gube red i oblik, gde čovek posustaje od umora, i misli, od svakodnevnih obaveza.

Danas mnogi pesnici nastoje da izbegnu metaforu. Ja sam, u toku stvaranja pesme, u neprestanom kontaktu između kosmosa i reči, jer kazana reč daje nam sliku, pa čak i sopstvenu težinu u prostoru. Pre oluje svi čekamo munju, koja se pojavljuje kao rez na nebu, kao prarukopis koji oslobađa bregove svojih imena, i tada, iz korenja naše kuće vire preci, iz šupljeg zida istrčava pile i, od slova do slova, čitav svet svaljuje se na naše ime, kao na otvorenu knjigu/ranu. Pisati, znači, tragati uvek za novim saznanjem. Ja sam stalno pokušavao da pronađem onu sluku koja je u svom metaforičnom zavoju začela nov put prema liku, i ona se tu odupire nekakvom većinom nepomirenju. No, i u tom liku kriju se nataloženi pogledi, krikovi, trzaji, nagoveštavajući drugo stanje poezije (kao opomenu budućnosti): bez nas se ne može!

Samo u takvim trenucima, i jedino tada, Bodler je umetniku priznao »pravo na san«. Samo tada možemo tragati za rečima. . . Čini mi se da tada, i stvari koje se nalaze u mojoj imaginaciji, teže da izmene stvarnost. Sve što sam do sada stvorio, stvorio sam u snu, u nekoj vrsti budnog sna. Stvarni, realni svet je tada isključen. Pesnika pokrivaju slike iz prošlosti, mita, iz skaske predaka. Dolazi trenutak protkan traganjem, do uznemirujuće sumnje, ka težnji za saznanjem. O jednom takvom trenutku, u romanu »Sala«, Kundera kaže: »Kad neko svira čujemo muziku, zaboravljajući da je to samo jedan od likova vremena«. . . Eto, besmrtna slika!

Vratimo se Kosovu, i njegovoj svakodnevici. . .

Kosovo je još uvek »grdno sudilište«, kako reče Vladika Danilo. Reka iseljenika, Srba i Crnogoraca, sve se intenzivnije nastavlja. Teško je danas gledati zabrađenu staricu, na malom palanačkom groblju, kako plače, a potom, podiže unuka i unuku, da poljube mermernu sliku oca, majke, brata, a zatim, vraćajući se tih, prema selu, mole je bližnji da čuti. . . Nije, naravno, teško zaključiti šta se svakodnevno, pod ovim prostorima krije, i zašto se u ovo vreme izrazito malogradanskog razglasja, zaoštrava atmosfera nepoverenja i neizvesnosti. Gradski »oci« znaju, a čute, i tako se jeftino provlače kroz život — do smrti. Na taj način, oni ne mogu da shvate, da odlaskom poštenih ljudi sa svoga ognjišta, najpre umiru oni, a onda napaćene duše odlaznika. A zna se, u 14. i 15. veku, srednjovekovna kultura srpskog naroda, bila je u samom vrhu evropske, često neshvaćena od varvara.

Na žalost, bezvlašće sa kojim su se suočavali naši preci, a danas se još surovije suočavaju i njihovi potomci, takvo je, kakva nam je i trenutna politika odgovornih. Moju veru i nadu u lepše sutra, veličanstveno potvrđuje i stih Radoslava Zlatanovića: »Ljudi koje sam video ne mogu ostarjeti« Zatim su pridošle i knjige: »Žilište«, S. Kostića, »Izgon«, M. Komnenića, »Tako je bilo, Gospodine«, Lj. Miletić, »Panika«, Cere Mihajlovića, »Tegobnik«, I. Markovića, i druge.

Živiš u Gnjanu. Šta bi rekao o odnosu pesnik — provincija?

BLAGOJE SAVIĆ rođen je u Donjoj Budrigi kod Gnjanu, 1951. godine. Završio studije jugoslovenske književnosti na Filozofskom fakultetu u Prištini.

Objavio je zbirke pesama: *Izvinjenje cilju* (1975.), *Govorim po drugi put* (1978.), *Isto mleko* (1982.) i *Veče u plastičnoj sandali* (1987.)

Radi u prosveti, u Gnjanu.

Provincija je veliko zlo za pisca. Ja, živim u Gnjanu bez stana, i normalnih uslova za rad, punih trinaest godina. Smatram da je trenutno

eksplozija slova blagoje savić

GOVORNIK

Tvrđi da nam je sve kazao
Adresu otečestva
Poslednju vest najavljuje

M. . . M. . . narode moj
Imam vašu žilu kucavicu
Kao Prometejevu krv
U šibici
Vidim istegnut vrat vaš
Sred palidrvca
Osiromašenu dušu
Što okrvavljuje je još
Vreme kaljavih sumnji

Vi ćete se vratiti kući sami
Uvek okrenuti bogu
AMEN!

O PACOVU

Između dve šuplje konzerve
Dve prazne ruke zjape put nas
Pesnik o mrtvom pacovu peva

Probudi se crno zevalo
Noćni pragojede
Mogao si me zubima odrati
Mogao si mi svaki stih zatrovati

Šta si sve mogao učiniti od mene
Znaš li znaš li

Mrdni malo repom
Udari bar jednu zvezdu u čelo

STARICA

Starica naša kućna vampirulja
Veštica moćna i crna
Nosi ogledalo ispod pazuha
U sve nas se zaklinje

Sa lica vidim joj
Crno stado
Psa izgnanika
Što piša i jede drvo

Njena prolaznost
Uništava moju tugu
Držeći me u vazduhu
Kao prevarenu svetlost

Preko plota
I konac vode
Prerano u krv kipi

MUVA

Mrvica sna
Kratak dijalog
U kome smo učestvovali
Koji nikada nećemo spoznati

u Gnjanu, najteže stanje u kulturi i prosveti. Dve najvažnije duhovne oblasti su zapostavljene, ispolitizovane, i švedene u bedne okvire. Ali, i ovde, gde su se ustoličili pogrešni ljudi, na pogrešnom mestu — pesnik mora da istraje! Pored svih ovih problema, meni je mesto pod ovim nemirnim kosovskim nebom. Svako novo jutro donosi nove muke, kao što je, i svaki novi rukopis, muka za pesnika. Ipak, verujem da ćemo biti mudriji za još jedan hrabri pogled, u maglovitu budućnost, i prošlost, i budućnost, bili su, za sve nas, »virovi bez dna«.

Razgovor vodila: D. VUJKOV

DOTICANJE STVORITELJA

Kako dotaći stvoritelja
Kad svu noć visi o koncu
Kad lice našom rukom umiva
Kad mu je glava odavno
Praznija od svake kese

Kako je moglo njegovo oko
Da otvoreno gleda u nas
Da sutrađan s decom istrči
Da hvali boga gospodnjega
I da ga u opaloj voćki izgubi

Kako je to stvoriteljevo okce
Mazilo decu penjalo se na vrh štapa
Moleći ih da mu ne krađu prah krede
Zgaženu mrvicu: hleb i so

Valjda i ono ima dušu
Valjda i ono zna za istinu
Da mu je suza suzica živa
Iz oka majke zemljice potekla

EKSPLOZIJA SLOVA

Pesnici: noćne protuve
slepi miševi
Najčešće pišu tajanstveno
sipaju piće jedan drugome
Ogovaraju državnike
o politici katkad
kao o truloj dasci
Pred kraj zore
nekome izleti stih
napolju dete sluša
Adamov glas
Glavom naniže
prema smeću
iz epruvete
kaplje razum
U sazvežđu
iznenaduje
eksplozija slova

REČI U KUTIJI

Reči u kutiji
Kao naši ukućani
Žive: sanjaju grob
Izbačeno dečje oko
Jezik utrobe
Zbog koje i zemlja cvili

Od ogledala traži vreme
Za koje nikad nećemo saznati
Da ga nema

U istoj stvari
Kao poslove ponovne sahrane
Čuješ istu reč deteta: »Evo me, evo!«
Trčim po ravnom Kosovu
Svaka mi kost i suza u ruci
Majke Jugovića
Devet brata ljube me u čelo
I sve odnose
Iz mog imena
Vama na oprost